

18.10.2024

TALVEN 2024/2025 REITTIKASKENNAT

Talvi- ja kevätlaskennoista ei muistuteta erikseen, joten kirjaa laskentapäivät kalenteriisi:

SYYSLASKENTA	perjantai 1. marraskuuta – torstai 14. marraskuuta
TALVILASKENTA	keskiviikko 25. joulukuuta – tiistai 7. tammikuuta
KEVÄTLASKENTA	perjantai 21. helmikuuta – torstai 6. maaliskuuta

Talvilintulaskennat ovat jälleen alkamassa. Kiitämme kaikkia laskentoihin osallistuneita ja toivotamme antoisia laskentoja niin uusille laskijoille kuin konkareillekin!

Tämä saatekirje on lähetetty kaikille, jotka ovat palauttaneet tuloksia kahden edellisen talven laskennoista. Lähetämme kirjeen sähköisenä niille havainnoijille, jotka ovat ilmoittaneet havaintonsa verkkotallennuslomakkeella ja joiden sähköpostiosoite on tiedossamme. Paperilomakkeella tuloksensa lähettäneet saavat paperikirjeen, jossa on myös lomakkeita ja palautekirjekuoria alkavan talven laskentoja varten. Muistathan ilmoittaa muuttuneet yhteystietosi Linnustonseurantaan.

Tietojen tallennus jatkuu talvilintulaskennan Laji.fi-tallennusjärjestelmän kautta, mutta havainnot voi ilmoittaa myös paperilomakkeella. Muista myös kirjata nisäkshavaintosi laskentareitiltä. Ohjeet järjestelmän käyttöön ja tulospalveluun löytyvät alta. Lisäksi lopusta löytyy tietoa edellisvuosien laskettujen reittien määrästä, vapaista reiteistä ja talvilintulaskentojen hyödyntämisestä tutkimuksessa.

Lisätietoja, ohjeita, lomakkeita ja lisää tuloksia löytyy Linnustonseurannan sivuilta: <https://tietopankki.luomus.fi/linnustonseurannat/lintulaskennat-ja-seurannat/talvilintulaskenta/>

Antoisia laskentoja toivottaen,

Leena Hintsanen & Aleksi Lehikoinen

Linnustonseuranta, Luonnontieteellinen
keskuseo

PL 17, 00014 Helsingin yliopisto

linnustonseuranta@helsinki.fi

0294128857 / 050 3182334

LUOMUS
LUONNONTIETEELLINEN KESKUSEO

Tero Toivanen

BirdLife Suomi

tero.toivanen@birdlife.fi

BirdLife
SUOMI • FINLAND

OHJEITA HAVAINTO- JA TULOSPALVELUJÄRJESTELMÄÄN

Talvilintulaskennan havainnot voi ilmoittaa Luomuksen koordinoiman Lajitietokeskuksen (Laji.fi) verkkolomakkeella osoitteessa: <https://laji.fi/theme/talvilintulaskenta/>

tai valitsemalla ensin www.laji.fi ja valitsemalla yläpalkista: ”*Tallenna havainnot*”, jonka listasta: ”*Talvilintulaskenta*”.

Talvilintulaskentareittejä ja tuloksia voi tarkastella järjestelmään kirjautumatta, mutta havaintojen ilmoitus vaatii rekisteröitymisen ja kirjautumisen.

Linkit laskentakaverisi sekä aikaisempi Hatikka- tai Lintuvaara-tunnus

Ennen tulosten ilmoittamista laskijan on kirjaututtava Laji.fi-sivuille. Valitse oikeasta yläkulmasta rekisteröidy/kirjaudu, ja tarvittaessa lue ohjeita kirjautumissivun oikeasta ylälaidasta: ”*Käyttöohjeet*” <https://laji.fi/about/2189>

Jos reitillä on useampia laskijoita, havainnot saa halutessaan näkymään kaikkien laskijoiden omissa havainnoissa. Tämä edellyttää, että laskijat ovat rekisteröityneet Laji.fi -järjestelmään ja ovat linkittäneet profiilinsa eli ovat järjestelmässä ns. toistensa kavereita.

Mikäli haluat nähdä omat aikaisemmat Hatikkaan tai Lintuvaaraan tallennetut havaintoeräsi Lajitietokeskuksen hauissa, niin voit myös linkittää Hatikka- ja Lintuvaara-tunnukseksi Laji.fi-tunnukseksi oikeasta yläkulmasta löytyvästä profiili-kohdasta. Tietoja varten tarvitset Hatikka- tai Lintuvaara- tunnuksesi. Mikäli olet unohtanut tunnuksesi, voit tiedustella niitä Linnustonseurannasta.

Laji.fi-lomakkeen käyttö

Talvilintulaskentareitti valitaan BirdLife Suomen jäsenyhdistysten mukaan järjestetystä reittilistasta. Mikäli haluat perustaa uuden reitin, ota yhteyttä linnustonseurantaan. Valittuasi reitin lomakkeen kentät: ”*Reitin vapaamuotoinen kuvaus*”, ”*Vesistöt*” ja ”*Mitä biotooppiin Muu (F) kuuluu*” kopioituvat lomakkeelle automaattisesti edellisestä laskennasta. Näitä arvoja pääsee kuitenkin edelleen muokkaamaan.

Mikäli yksityiskohtaisempi reitti ei näy ilmoituslomakkeen karttaliittymässä, voit piirtää reitin tarkemman kulun karttatyökalun avulla.

lälleen määritettyjen yksilöiden osuus on mahdollista kirjata kaikilta lajeilta. Tietoja toivotaan kaikilta lajeilta, joilta määrittäminen kyetään luotettavasti maastossa tekemään. Joutsenten ohella esimerkiksi kanahaukan, lokkien ja mustarastan ikämäärittäminen kannattaa kiinnittää huomiota. Valtaosa ikämäärittämisestä jää tyhjiksi maastomäärittäminen mahdottomuuden tai vaikeuden vuoksi.

Kun olet syöttänyt havainnot, ja haluat tallentaa ja lähettää tiedot eteenpäin, valitse **Tallenna julkisena** (painike vihreällä pohjalla). Täyttäessäsi lomaketta se tallentuu väliaikaisesti selaimesi muistiin. Jos joudut jättämään laskennan tallennuksen kesken, valitse **Tallenna julkaisematta** (painike keltaisella pohjalla), jolloin havainnot tallentuvat omalle Vihko-tilillesi, mutta eivät välity Linnustonseurantaan tai näy tulospalvelussa. Pääset muokkaamaan tallentamaasi (sekä julkisena että julkaisematta tallennetut) havaintoerää *Omat havaintoerät* -kohdasta sivun vasemman reunan valikosta.

Laskentojen tulospalvelu

Tulossivuilla (<https://laji.fi/project/MHL.3/stats?tab=species>) on mahdollisuus tarkastella talvikantojen muutoksia paikallisyhdistyksittäin tai valitsemalla tarkasteluun useamman yhdistyksen yhdistelmän. Ominaisuuden toivotaan olevan iloksi sekä laskijoille että myös esimerkiksi innostamaan ja helpottamaan paikallisyhdistyskohtaisten katsausten laadinnassa. Sivulla näkyy myös yksittäisten reittien havaintohistoria. Mikäli huomaat tulospalvelun perusteella reittisi tiedoissa puutteita tai korjattavaa, ole yhteydessä

linnustonseurantaan. Lisäksi tulossivuille on tulossa muun muassa karttavertailutyökalu, jolla tietyn talven lintutiheyksiä voi verrata pidemmän ajan keskiarvoon kartoilla.

VAPAAK LASKENTAREITIT

Vuosien saatossa osa reiteistä on jäänyt vaille laskijaa. Osalta näiltä reiteiltä on vuosikymmenten ajalta aineistoa, ja siksi olisikin hienoa, jos näille reiteille löytyisi uusia laskijoita. Olemme koostaneet tietopankkiin luettelon reiteistä, joita toivoisimme laskettavan myös tulevina talvina. Halutessasi voit laskea reitin vain yhtenä tai kahtena talvena, jonka jälkeen voit ilmoittaa reitin taas vapaaksi. Jos olet kiinnostunut elvyttämään vapaan reitin, ole linnustonseurantaan yhteydessä. Otamme mielellämme myös ilmoituksen vastaan, jos joku säännöllisesti laskettu reitti jää vaille laskijaa, jotta voimme mainostaa uusille laskijoille myös tällaisia reittejä.

Linkki tietopankkiin: <https://tietopankki.luomus.fi/linnustonseurannat/lintulaskennat-ja-seurannat/talvilintulaskenta/>

LASKETUT REITIT LINTUYHDISTYKSITTÄIN

Alla olevaan taulukkoon on koottu tiedot jäsenyhdistyksittäin laskettujen reittien ja laskentojen kertojen määrästä talvina 2022–2023 ja 2023–2024. Osa yhdistyksistä kirjaa laskentareittien määrän omassa toimintakertomuksessaan.

Yhdistys	Laskettujen reittien määrä	Tehtyjen laskentojen määrä
	2023–2024 (2022–2023)	2023–2024 (2022–2023)
BirdLife Kanta-Häme	14 (14)	34 (31)
BirdLife Keski-Pohjanmaa ry	14 (16)	32 (44)
BirdLife Keski-Suomi	25 (27)	67 (74)
Etelä-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys ry	18 (19)	34 (37)
Etelä-Savon Lintuharrastajat – Oriolus ry	26 (21)	59 (51)
Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys – Tringa ry	100 (100)	228 (242)
Kainuun Lintutieteellinen Yhdistys ry	7 (6)	13 (10)
Keski- ja Pohjois-Uudenmaan Lintuharrastajat – Apus ry	15 (18)	37 (38)
Kuusamon Lintukerho ry	7 (6)	19 (14)
Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys ry	19 (22)	47 (54)
Lapin Lintutieteellinen Yhdistys ry	40 (39)	91 (100)
Lintuyhdistys Kuikka ry (Pohjois-Savo)	33 (32)	88 (94)
Lounais-Hämeen Lintuharrastajat ry	5 (7)	13 (14)

Merenkurkun Lintutieteellinen Yhdistys ry	6 (7)	15 (19)
Meri-Lapin Lintutieteellinen Yhdistys Xenus ry	29 (28)	80 (78)
Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry	61 (63)	141 (161)
Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys ry	15 (17)	35 (44)
Pohjois-Pohjanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry	37 (36)	91 (84)
Porin Lintutieteellinen Yhdistys ry	14 (13)	28 (25)
Porvoon Seudun Lintuyhdistys ry	11 (15)	28 (34)
Päijät-Hämeen Lintutieteellinen Yhdistys ry	27 (37)	73 (90)
Suomenselän Lintutieteellinen Yhdistys ry	53 (57)	130 (139)
Suupohjan Lintutieteellinen Yhdistys ry	15 (15)	41 (41)
Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry	88 (78)	193 (204)
Ålands Fågelskyddsförening r.f.	20 (21)	23 (21)

TALVILINTULASKENTA-AINEISTON KÄYTTÖ TUTKIMUKSESSA

Talvilintulaskentojen aineistoa on käytetty kahdessa tieteellisessä artikkelissa. Näistä ensimmäisessä (Lehikoinen ym. 2024) tarkasteltiin hömötiaisen talvi- ja pesimäkannan kehitystä. Talvilintulaskennoissa lajin määrät ovat vähentyneet alle viidennekseen vuosina 1959–2020. Todennäköisesti väheneminen ei ole ollut aivan näin voimakasta, koska talvilintulaskennat painottuvat etelään ja Lapista on vähemmän laskentoja. Hömötiaisen taantumisen syyksi on varmistumassa rengastustietojen perusteella alentunut elossasäilyvyys pesimäkauden ulkopuolella. Talvilintulaskentojen perusteella hömötiaismäärät vähenevät vuodenvaihteen laskennasta kevättalven laskentaan enemmän kohteilla, joilla on vähemmän varttuneempaa metsää. Tämä tukee aikaisempia baltialaisia tutkimuksia (Cirule ym. 2017), joiden mukaan lajin elossasäilyvyys on korkeampaa mitä enemmän talvireviirillä on vanhempaa metsää.

Toisessa artikkelissa tarkasteltiin, miten talviruokinnan määrä on muuttunut Suomessa talvilintulaskentojen havaintojen perusteella (Deshpande ym. 2024). Ruokintapaikkojen määrä on vähentynyt selkeästi 1980-luvulla, etenkin kaupunkialueilla. Tärkeimpänä syynä ruokintojen vähenemiseen ovat kyselytutkimuksen perusteella rottahavainnot ruokintapaikoilla sekä osin tästä juontuvat taloyhtiöiden ruokintakiellot. Ruokintojen määrän laskeminen talvilintulaskentojen yhteydessä tuottaa tärkeää tietoa ja parhaillaan selvitetään, miten ruokintapaikkojen määrien muutokset vaikuttavat lintumäärien muutoksiin.

Lisäksi talvilintulaskentojen aineistoa hyödynnetään parhaillaan Euroopan Unionin lintudirektiivin raportoinnissa, jossa Suomi ilmoittaa lajien kannankehitys- ja kannanarvotietoja EU:lle. Aikaisempien raportointien tuloksia voi tarkastella täältä: <https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/>

Viitteet alkuperäisjulkaisuihin:

Cirule, D., Krama, T., Krams, R., Elferts, D., Kaasik, A., Rantala, M.J., Mierauskas, P., Luoto, S., Krams, I.A., 2017. Habitat quality affects stress responses and survival in a bird wintering under extremely low

ambient temperatures. – *The Science of Nature* 104, 99.

Deshpande, P., Haukka, A., Rönkä, K., Aivelo, T., Santangeli, A., Thorogood, R. & Lehikoinen, A. 2024: How, why, where and when people feed birds? – Spatio-temporal changes in food provision in Finland. — *People and Nature* (painossa).

Lehikoinen, A., Pakanen, V.-M., Kivinen, S., Kumpula, S., Lehto, V., Rönkönen, S., Vatka, E., Virkkala, R. & Orell, M. 2024: Population collapse of a common forest passerine in northern Europe as a consequence of habitat loss and decreased adult survival. — *Forest Ecology and Management* 572: 122283.

Jos kohtaat ongelmia rekisteröitymisessä tai havaintojen tallennuksessa, haluat perustaa uusia reittejä tai elvyttää vanhan reitin, ota rohkeasti yhteyttä: linnustonseuranta@luomus.fi